

Ebeveyn Tutumları ile Çocukların Öz Düzenlemeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Eda Uykan*

Mine Akkaynak**

ORCID: 0000-0002-8766-5894

ORCID: 0000-0002-5799-9164

Öz

Bu çalışmada, okul öncesi eğitime devam eden çocukların öz-düzenleme becerilerinin ve ebeveyn tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, 100 annenin araştırmaya katılımı sağlanmıştır. Demografik bilgi formu, öz-düzenleme becerisi ve ebeveyn tutum ölçekleri veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Demografik bilgi formunda, çocuğun cinsiyet, ebeveynlerin eğitim durumu, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi, çocuğun okul öncesi eğitime devam etme süresi ile ilgili sorulara yer verilmiştir. Çocukların öz-düzenleme becerisi ve ebeveyn tutum puanları demografik değişkenlere göre karşılaştırılarak incelenmiştir. Ayrıca, çocukların öz-düzenleme becerileri ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiler incelenmiş ve ebeveyn tutumlarının çocukların öz-düzenleme becerisi üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Verileri analiz etmek için; bağımsız örneklem t testi, tek yönlü varyans analizi, Pearson korelasyon analizi ve doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Cinsiyet değişkeni haricinde, anne ve babanın eğitim durumu, sosyoekonomik düzey, okul öncesi eğitime ayrılan süre değişkenlerinin her birinin çocukların öz-düzenleme becerisi ve ebeveyn tutumları üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, ebeveyn tutumlarından sadece demokratik ve otoriter tutumun öz-düzenleme becerisi üzerinde etkili olduğu anlaşılmıştır. Demokratik tutum arttıkça öz-düzenleme becerisi artmakta, otoriter tutum arttıkça öz-düzenleme becerisi azalmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi, Öz-düzenleme becerisi, Ebeveyn tutumları

Gönderme Tarihi: 07/07/2019

Kabul Tarihi:25/09/2019

*Master Öğrencisi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Öğretmenliği, E-Posta: eda.uykan@gmail.com

**Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Zihin Engelliler Öğretmenliği, E-Posta: mineakkaynak@aydin.edu.tr

Investigation of the relationship between children with self-regulations on parental attitudes

Eda Uykan

Mine Akkaynak

ORCID: 0000-0002-8766-5894

ORCID: 0000-0002-5799-9164

Abstract

In this research, self-regulation skills of the students attending pre-school education and parental attitudes are aimed at. Here, 100 mothers were allowed to go to search. Demographic information formula, self-regulation skill and parental attitude scales for data collection purposes. In your demographic information form, place your questions on biological sex, the educational status of the parents, the socio-economic level of the family and the duration of biological pre-school education. Children's self-regulation skills and parental attitude scores were analyzed by sequencing according to demographic variables. In addition, children have studied the self-regulation options together with the ability to self-regulate students' attitudes towards parental attitudes and parental attitudes. To analyze the data; independent sample t-test, one-way analysis of variance, Pearson's correlation analysis and linear regression analysis were applied. According to the findings, except the gender variable, the educational status of the mother and father, the socio-economic level, the pre-school time devoted to each of the variables of self-skill skills in honor and there is a variety of occasion. In addition, it was understood that parental attitudes were effective only on the self-regulating ability of a democratic and authoritarian attitude. As the democratic parental attitudes of mothers increase, students' self-regulation skills increase and self-regulation decreases as their authoritarian attitudes increase.

Keywords: Pre-school, Self-regulation skills, Parental attitudes

Received Date: 07/07/2019

Accepted Date: 25/09/2019

Связь между отношением родителей и самостоятельности детей

Резюме

Целью данного исследования было изучение родительских отношений и самостоятельных навыков детей, посещающих дошкольные классы. В связи с этим в этом исследовании приняли участие 100 матерей. В качестве сбора данных использовались форма демографической информации, навыки самостоятельности и шкалы родительского отношения. Форма демографической информации включала в себя вопросы о поле ребенка, образовательном статусе родителей, социально-экономическом уровне семьи и продолжительности посещения ребенком дошкольного образования. Навыки самостоятельности детей и оценки родительского отношения были проанализированы путем сравнения демографических переменных. Кроме того, были изучены взаимосвязи между навыками самостоятельности детей и родительским отношением, а также влияние родительских отношений на навыки самостоятельности детей. Для анализа данных были применены t-тест, односторонний анализ отклонений, корреляционный анализ человека (Person correlation test) и анализ линейной регрессии. За исключением от пола ребенка, было установлено, что образование отца и матери, социально-экономическое положение, время дошкольного обучения эффективно влияют на отношение родителей к самостоятельности детей. Кроме того, из родительских взглядов было понятно, что только демократические и авторитарные отношения влияют на способность к самостоятельности. По мере возрастания демократического подхода увеличивается навыки самостоятельности, а по мере возрастания авторитарного подхода навыки самостоятельности уменьшаются.

Ключевые слова: дошкольное образование, навыки самостоятельности, родительские отношения.

Получено: 07/07/2019

Принято: 25/09/2019

Giriş

Kültür, çocuk yetiştirme değerlerini, geleneklerini ve davranışlarını temsil eder ve bunlar gömülü oldukları bağlam dikkate alınmadan anlaşılabilir.¹ Her kültür kendi kimliğini yansıtan aile yapılarıyla yaşar. Her kurum gibi aile de toplumun bir parçasıdır. Bir bütün olarak toplumun tarihsel süreçte köklü değişimlere uğraması gibi aile kurumu da buna bağlı olarak köklü değişimler geçirmiştir. Ailenin değişmesinde de belirleyici etken sosyoekonomik ve sosyokültürel yapı ile bir bütün olarak sosyal ilişkilerin niteliğidir.² Kültürler ebeveynler için uygun ya da uygun olmayan davranışları tanımlar. Anne babaların çocuk yetiştirme tutum ve davranışlarını etkileyen kültürel etmenlerin çeşitliliğini anlamak, sağlık profesyonellerinin kültürel farkındalığını ve saygısını korumasını sağlayabilir.³ Günümüzde küreselleşme nedeniyle farklı kültürden birey ve ailelere hizmet sunulması zorunlu duruma gelmiştir. Farklı kültürlerdeki anne babaların çocuk yetiştirme tutumlarını bilen sağlık profesyonelleri, çocuğun gelişimini ve gereksinimlerini daha iyi değerlendirebilir, sorunları belirleyebilir ve uygun girişimlerde bulunabilirler. Bu derleme makale, anne babaların çocuk yetiştirme tutumları ve tutumlar üzerine kültürün etkisini irdelemek amacıyla hazırlanmıştır. Anne baba tutumları ile ilgili önemli kavramlara yer verilerek, anne baba tutumlarının çocuk üzerindeki etkilerine değinilmiştir.

Anne baba çocuğun bilişsel, toplumsal ve duygusal yönden gelişmesi için yeni bilgileri öğrenmesini sağlayan çocuğun ilk eğitimcileridir.⁴ Çocuk gelişimindeki sosyal ilişkilerden en geniş ve yalın olanı aile içi ilişkiler özellikle anne ile olan ilişkidir. Anne çocuk ilişkisi kişilik gelişimindeki en önemli bileşendir.⁵

¹Fred Rothbaum, Martha Pott, Hiroshi Azuma, Kazuo Miyake, and John Weisz, "The development of close relationship in Japan and the United States: Paths of symbiotic harmony and generative tension", *Child Development*, 71, (2000): 1121-1142.

²Recep Recebov, "Algılanan Ana-Baba Davranışları (Kültürlerarası Bir Karşılaştırma)", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, 2000, 4.

³GauriKolhatkar and Carol Berkowitz, "Cultural Considerations and Child Maltreatment in Search of Universal Principles", *Pediatric Clinics of North America*, 61, (2014): 1007-1022.

⁴ Özlem Ersoy ve Fatma Şahin, 0-6 Yaş Döneminde Anne-Baba Eğitiminin Önemi, *Mesleki Eğitim Dergisi*, 1(1), (1999): 58-62.

⁵Haluk Yavuzer, *Çocuk psikolojisi*, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 2005, 46-51.

Bu araştırmanın temel amacı, annenin çocuk yetiştirme tutumu ile çocuğun üzerindeki etkisinin incelenmesidir.

İlgili Literatür

Ailenin Tanımı

Aile; en küçük yapı taşlarından bir tanesidir. Aile bireyleri birbirine bağlayan bir süreç olgusudur. Evlilik sonuçlarında bu aile kavramı daha genişlemektedir. Aile kuşaktan kuşağa geçen insan topluluğudur.⁶ Aile kavramı çoğu bireyin zihninde anne-baba ve onların çocuklarından meydana gelen ve toplumun temel taşı oluşturulan en küçük birim olarak canlanmaktadır.

Ebeveynlerin Çocuklar Üzerindeki Yeri ve Önemi

Ebeveynlerin çocuklar üzerinde sergilemiş olduğu hal ve hareketler çocuğun gerek gelişimine gerekse de davranışının oluşmasında büyük bir önem arz etmektedir. Çocuğun kendini tanıması davranışlarının kazanılması açısından büyük önem taşımaktadır. Aile çocuğa karşı güvenli bir ortamın oluşmasını sağlamaktadır.⁷ Ebeveynlerin çocuğa önem vermesi, onu sevmesi çocukta değerli olma duygusunu oluşturacağı gibi çocuğun özgüveninin de daha fazla artmasına olanak sağlar.⁸

Ebeveyn Çocuk İlişkisi

Çocukta davranış kalıplarının ve kişiliğin gelişmesinde çocuk ve anne ilişkilerinin sağlıklı temeller üzerine kurulmuş olması son derece önemlidir. Çocuk ve anne arasında kurulan köprü, çocuğun var olan davranışlarının şekillenmesinde büyük önem arz etmektedir. Anne ile çocuk arasında güvenli bir diyalogun oluşması için annenin çocuğun ilk doğumundan yetişkinliğe kadar devam eden süreç içerisinde sağlıklı olması gerekmektedir.

Çocuğun doğumundan önce, doğum sırası ve doğumdan sonraki geçen evrelerde ailenin büyük bir önem taşıdığı kuşkusuzdur. Anne bireyi çocuğun sağlıklı bir şekilde

⁶Meral Poyraz, "Babaların Babalık Rolünü Algılamalarıyla Kendi Ebeveynlerinin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, 2007, 41

⁷Zerrin Yıldırım, "İstanbul Bölgesi 0-3 Yas Grubundaki Çocuklarda Anne Yoksunluğunun Çocuğun Büyüme-Gelişimi Üzerine Etkisi", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1985, 37.

⁸Nazan Kaplan, *Çocuk Yetiştirme Tarzları Anne- Baba Tutumları*, Aydın: Aydın İl Emniyet Müdürlüğü Rehberlik ve Psikolojik Danışma Büro Amirliği, 2015, 3.

oluşması için her türlü narkotik yiyecek ve içeceklerde uzak durmalıdır. Aksi takdirde ise çocuğun gerek kişiliğinin oluşmasını da gerekse de davranışların da olumsuz oluşmasına sebep olmaktadır.⁹

Baskıcı-otoriter ebeveyn tutumu

Baskıcı Otoriter Tutum ailelerin en sık kullandığı ebeveyn tutumlarından biridir. Bu tutum çocuğun sosyal yaşantısını etkilemektedir. Bu tutumu sergileyen aile bireyleri çocuğun her ihtiyacını kendileri karşılamak isterler. Bunun için çocuğun kendisine olan öz güveni kalmamaktadır. Çocukların hiçbir isteği yerine getirememekle beraber bütün ihtiyaçları aileleri tarafından karşılanmaktadır. Çoğu aile çocuklarının zekâlarının üstünde beceri istiyorlar bu durum çocuklar için en zor hallerden bir tanesidir.¹⁰

Çocuk bu baskı karşısında hayata karşı her zaman karamsar bakmaktadır. Ruhsal açıdan problemlerle karşı karşıya kalmaktadır. Kendisine karşı güveni kalmamaktadır. Ailesinin izni dışında kendi başına hareket edemezler. Sürekli ailelerin kendilerini kontrol ve yönlendirmelerini bekler. Bu baskı karşısında çocuğun gerek kişiliğini gerekse de davranışını etkilemektedir.¹¹

Gevşek ebeveyn tutumu

Bu tutum çocuğa karşı sergilenmiş olan iyimser bir tutumdur. Bu tutum, çocuğun davranış ve kişiliğinin sağlıklı bir biçimde oluşmasına engel olunmaktadır. Benlik salgını düşüktür. Aşırı derecede hoşgörülü ana babalar, çocuklarının ne isterlerse yapmasına izin verir. Bu yüzden çocuk belli bir süreçten sonra şımarık hareketler sergiler. Bunun sonucu olarak da ailesiyle zaman zaman çatışmaya girer.

Çocuk, özgüvenini yitirmekte, karamsar ve bencil bir kişiliğe bürünmektedir. Her şeyi ben bilirim ailem olmasa da olur düşünceleri hâkim olmaktadır.¹²

Dengesiz-kararsız ebeveyn tutumu

Bu tutum çocuğa karşı ne zaman nerde uygulanacağı belirsizdir. Bunun için çocuğun psikolojik sorunların yaşamasına sebep olur. Bununla beraber çocuğun

⁹Haluk Yavuzer, *Ana-Baba ve Çocuk*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 2001, 97.

¹⁰Ayşe Günalp, "Farklı Anne Baba Tutumlarının Okul Öncesi Eğitim Çağındaki Çocukların Özgüven Duygusunun Gelişimine Etkisi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, 2017, 41-45.

¹¹Haluk Yavuzer, *Çocuk Psikolojisi*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1997, 46-51.

¹²Hasan Yılmaz, *Sevgili Anne ve Babacığım Lütfen Bu Kitabı Okur Musunuz?*, Konya: Çizgi Kitabevi, 2002, 39.

yaşamını olumsuz yönde etki eder. Bu tür aileler çocuğun evde olup olmamasından bile haberleri yoktur. Çünkü onlar için çocuk var mı yok mu hiç belli değildir. Bazen aileler çocuğa karşı hoşgörölü davranır bazen de baskıcı davranır bunun için dengesizlik oluşmaktadır. Böylece çocukla çoğu zaman karşı karşıya gelmektedir.¹³Dengesiz veya kararsız aile tutumları ile yetişen çocuklarda; aşırı isyankâr davranışlar, kaygılı bekleyişler, boyun eğici tutumlar, güvensiz kişilik özellikleri gözlenebilir. Bu çocuklar yetişkinliğe adım attıklarında kendileri ile ilişki kurmak isteyen insanlara güven duymakta zorlanırlar. Karar vermekte oldukça zorlanan bu bireylerin tutarsız kişilik özellikleri göze çarpmaktadır.

Aşırı koruyucu ebeveyn tutumu

Bu tutumu sergileyen aileler çocuğa karşı çok özenli hareket etmektedir. Çocuk vermiş olduğu bütün kararlara karşı çıkar ve çocuk yerine, aşırı koruyucu ebeveyn bütün kuralları yerine getirir. Bu nedenle, çocuğun özgüveni kalmamakta ve kendisini her zaman değersiz görmektedir.¹⁴

Bu tip ailelerde yetişen çocukların aşırı bağımlı oldukları ve öz-güvenlerinin yeterince gelişmediği ifade edilmektedir. Bu çocukların sosyal gelişimleri sağlıklı değildir. Toplum tarafından kabul görmeleri oldukça zordur.

Demokratik ebeveyn tutumu

Tutumlar içerisinde en sağlıklı tutumun demokratik tutum olduğu söylenebilir. Aile bireyleri çocuğa karşı iyimser davranır. Çocuğun çoğu ihtiyacını karşılıksız bir şekilde yerine getirir. Evin içerisinde duygu ve düşüncelerini ifade etme konusunda rahat bırakırlar. Bu aile bireyleri sürekli iletişim içerisinde. Bu durum çocuğun gerek kişiliğini gerekse de davranışlarını olumlu yönde etkiler. Çocuk bu tutumdan hoşnut kalır.¹⁵ Bu tutum içerisinde olan çocuk söz alma ve söz etme hakkına sahiptir. Ailesiyle sürekli etkileşim halindedir. Bu tutum ile yetişen çocuklar anne ve babalarını çok severler. Ev ortamı ciddi ve kabul edici bir atmosferdir. Bunun için çocuğun girişimci ruhu gelişir bunu yanı sıra özgüveni de artar.

Öz Düzenleme

¹³Atalay Yörükoğlu, *Çocuk Ruh Sağlığı*, İstanbul: Özgür Yayınları, 1996, 174.

¹⁴ Tunç Çağlayan, *Ebeveyn Tutumları*, Ankara: Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Servisi, 2007, 1-27.

¹⁵ Çetin Özbey, *Çocuk Sorunlarına Yapıcı Çözümler*, İstanbul: İnkılâp Kitabevi, 2004, 187.

Çocuklarda öz-düzenleme becerisini araştıran çalışmaların sayısı son yıllarda hızla artış göstermektedir.¹⁶ Bunun en önemli nedenlerinden biri öz düzenleme becerisinin hem akademik başarı ile hem de bazı erken beceriler ile ilişkili olduğunu belirten bulgulara ulaşılmasıdır.¹⁷ Öz düzenleme ile ilgili birçok farklı tanım yapıldığı bilinmektedir. Genel olarak öz düzenleme; verilen bir göreve göre hareket edebilme, uygun zamanda etkinlikleri başlatabilme ve zamanında etkinlikleri sonlandırabilme hem sözel hem de sözel olmayan davranışların sıklığını, süresini ve yoğunluğunu ayarlayabilme, bir hedefe ulaşabilmek için bazı istekleri erteleyebilme, başka bireylerden bağımsız olarak uygun sosyal davranışlar gösterebilme becerileri ile yakından ilişkili bir beceridir.¹⁸Farklı bir bakış açısına göre öz-düzenlemenin tanımı; hedefe ulaşmak için gösterilen, bireyin davranışlarını izlemesini, yönlendirmesini ve yönetmesini sağlayan bir beceridir.¹⁹ Başarılı davranışlarda bulunma, kişisel arayış ve çabalamalar, ortak amaçlara göre yakın ilişkilerin düzenlenmesi gibi davranışlar öz düzenleme ile yakından ilişkilidir.²⁰

Ebeveyn tutumu ve öz düzenleme

Çocukların öz düzenleme becerisi ve bu becerinin gelişimi yakından takip edilmelidir. Bunun için öğretmen, okul ve veli birlikte çalışmalıdır. Çocukların öz düzenleme becerisini sergileme düzeyini ortaya koyan ölçme araçları etkin bir şekilde kullanılmalıdır. Öz düzenleme becerisi erken yaşlarda gelişmeye başlamaktadır. Bu becerinin en yakın gözlemcileri ise ebeveynler ve öğretmenlerdir. Çocuğunun bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimini önemseyen ebeveynler onun öz düzenleme becerisini geliştirmesine fırsat vermektedir.²¹

¹⁶ Asiye İvrendi, "Choice Driven Peer Play, Self-Regulation and Number Sense", *European Early Childhood Education Research Journal*, 24(6), (2016): 895-906.

¹⁷Megan M. McClelland, Alan C., "Acock and Frederick J. Morrison, The Impact of Kindergarten Learning-Related Skills on Academic Trajectories at the End of Elementary School", *Early Childhood Research Quarterly*, 21(4), (2006): 471- 490.

¹⁸Claire B., "Antecedents of Self-Regulation: A Developmental Perspective", *Developmental Psychology*, 18, (1982): 199-214.

¹⁹Wilhelm Hofmann, Brandon J. Schmeichel and Alan D. Baddeley, "Executive functions and self-regulation", *Trends in Cognitive Sciences*, 16, (2012): 174-180.

²⁰Bonnie D. Singeand Anthony S. Bashir, "What Are Executive Functions and Self-Regulation and What Do They Have To Do with Language-Learning Disorders?,"*Language, Speech and Hearing Services in Schools*, 30, (1999): 265-273.

²¹ Kübra Eke, "Okul öncesi dönemdeki çocukların öz düzenleme becerileri ile anne-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi", *International Congress of EurasianSocial Sciences*, (2017): 8(28).

Anne ve babalar belirledikleri kurallar ile erken çocukluk döneminde başlayan sosyalleşme sürecinin en önemli aktörlerdir. Belirlenen kurallar çocukların çevrelerine daha fazla duyarlı olmalarını ve beklentilere açık olmalarını sağlamaktadır.²² Çocukların amaçlı davranışlar geliştirmesi, kurallar yolu ile davranışlarını düzenlemesi öz düzenleme becerisini geliştirebilir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma kapsamında, korelasyonel araştırma ve nedensel karşılaştırma modelleri eş zamanlı olarak kullanılmıştır. Korelasyonel modelde, herhangi bir müdahale olmadan ve manipülasyon gerçekleşmeden iki ve daha çok değişken arasındaki olası ilişkiler incelenmektedir. Bu modelin en güçlü yönlerinden biri elde edilen ilişkilerden yola çıkarak olası sonuçları tahmin etmeye fırsat vermesidir. Bu araştırma modelinde neden-sonuç ilişkisinden ziyade daha çok değişkenlerin birlikte değişimi önemsenmekte ve incelenmektedir. Korelasyonel araştırma yöntemi uygulanarak elde edilen bulgular olası neden-sonuç ilişkileri hakkında sadece bir fikir verebilmektedir.²³ Bu çalışmada, korelasyonel araştırma deseni uygulanarak; çocukların öz düzenleme becerileri ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiler hesaplanmıştır. Ayrıca, ebeveyn tutumlarının çocukların öz düzenleme becerileri üzerindeki etkisi de araştırılmıştır.

Nedensel karşılaştırma deseni, araştırma konusu olan ve farklı olduğu düşünülen iki veya daha fazla grubun birbiri ile karşılaştırılmasını amaçlamaktadır. Bu yaklaşımda, araştırmacının herhangi bir yönlendirmesi veya manipülasyonu söz konusu değildir. Elde edilen sonuçlar araştırmacıdan bağımsız olarak ortaya çıkmaktadır. Karşılaştırma gruplarının seçiminde araştırmacının doğrudan bir etkisi bulunmamaktadır.²⁴ Bu çalışmada nedensel araştırma modeli temel alınarak, ebeveyn algılarına göre çocukların öz düzenleme becerisi ve ebeveyn tutumları; cinsiyet, anne eğitim durumu,

²²Antjevon Suchodoletz, "Gisela Trommsdorff and Tobias Heikamp, Linking Maternal Warmth and Responsiveness to Children's Self-Regulation", *Social Development*, 20 (3): (2011): 486-503.

²³Şener Büyüköztürk, Özcan E. Akgün, Şirin Karadeniz, Funda Demirel ve Ebru Kılıç Çakmak, *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi, 2008, 185-187.

²⁴Şener Büyüköztürk, Özcan E. Akgün, Şirin Karadeniz, Funda Demirel ve Ebru Kılıç Çakmak, *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi, 2008, 189-193.

baba eğitim durumu, sosyo-ekonomik durum ve çocuğun öncesine ayrılan süre değişkenlerine göre karşılaştırılarak incelenmiştir.

Kullanılan Ölçme Araçları

Bu bölümde, araştırmada yer alan bağımlı ve bağımsız değişkenleri elde edebilmek için kullanılan ölçme araçları hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Kullanılan ölçme araçlarının hangi araştırmacılar tarafından geliştirildiği, geçerlik ve güvenilirliklerinin nasıl sağlandığı ve bu araştırmada elde edilen güvenilirlik katsayıları sunulmuştur.

Demografik bilgi formu

Araştırmanın bağımsız değişkenlerini elde etmek için, demografik bilgi formu geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Demografik bilgi formunda ebeveynlerin ve çocukların kişisel özelliklerini belirlemek için geliştirilmiş sorular da yer almıştır. Ailelerin; çocuğun cinsiyetini, eğitim durumlarını, ekonomik düzeylerini ve çocuğun okul öncesi eğitim süresini belirtebileceği çoktan seçmeli sorulara yer verilmiştir.

Öz-düzenleme becerileri ölçeği

Araştırmanın amacı doğrultusunda, 4-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerilerini belirlemek için Erol ve İvrendi (2018) tarafından geliştirilen 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 5'li likert şeklinde puanlanmaktadır (1-Hiçbir zaman, 2-Nadiren, 3-Bazen, 4-Çoğunlukla, 5-Her zaman). Ölçeğin yapı geçerliği için; açımlayıcı faktör ve doğrulayıcı faktör analizleri, eş zaman ölçüt geçerliği gibi yaklaşımlar uygulanmıştır. Dört faktöre sahip ölçekte toplam 20 madde bulunmaktadır. Ölçek faktörleri; dikkat, çalışma belleği, engelleyici kontrol-duygu ve engelleyici kontrol-davranış olarak isimlendirilmiştir.

Ölçekten alınan yüksek puanlar öz düzenleme ile ilişkili dikkat, çalışma belleği, engelleyici kontrol-duygu ve engelleyici kontrol-davranış algısının yüksek olduğunu işaret etmektedir. Öz-düzenleme becerileri ölçeğinin güvenilirliğini belirlemek için hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı dikkat boyutu için 0.89; çalışma belleği boyutu için 0.89; engelleyici kontrol-duygu için 0.82; engelleyici kontrol-davranış için

0.77 ve ölçeğin geneli için ise 0.90 olarak hesaplanmıştır.²⁵Bu araştırmada ise ölçek için hesaplanan Cronbach Alfa değerleri aşağıdaki tablo 1’de gösterilmiştir.

Boyut	Madde sayısı	Cronba Alfa
Dikkat	6	0.70
Çalışma belleği	5	0.72
Engelleyici kontrol-duygu	5	0.77
Engelleyici kontrol-davranış	4	0.78
Ölçeğin geneli	20	0.82

Tablo 1. Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeğine Ait Cronbach Alfa Katsayıları

Ebeveyn tutum ölçeği

Araştırmanın bir diğer amacı, araştırmaya katılan annelerin ebeveyn tutumlarını belirlemektir. Bu doğrultuda, Karabulut Demir ve Şendil (2008)’in geliştirdiği Ebeveyn Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 5’li Likert şeklinde puanlanmaktadır (1-Hiçbir zaman böyle değildir, 2-Nadiren böyledir, 3-Bazen böyledir, 4-Çoğunlukla böyledir, 5-Her zaman böyledir). Ölçeğin geçerliği açımlayıcı faktör analizi ile incelenmiştir. Ölçeğin güvenilirliği ise Cronbach Alfa katsayıları hesaplanarak incelenmiştir. Ayrıca, ölçeğin geçerliğini test etmek için ölçüt geçerliği çalışması da yürütülmüştür.

Ebeveyn tutum ölçeğinin koruyucu demokratik tutum, otoriter tutum, koruyucu tutum ve izin verici tutum olmak üzere dört boyutu bulunmaktadır. Boyutlardan elde edilen yüksek puanlar, katılımcının o boyutta ifade edilen tutumu desteklediğini ifade etmektedir. Örneğin, demokratik tutum boyutundan alınan yüksek puanlar ebeveynin demokratik bir tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Ölçek toplam 46 maddeden oluşmaktadır. Hesaplanan Cronbach alfa değerleri; “demokratik” boyut için 0.83, “otoriter” boyut için 0.76, “aşırı koruyucu” boyut için 0.75 ve “izin verici” boyut için ise 0.74 olarak raporlanmıştır.²⁶ Bu araştırmada da benzer yöntem kullanarak ölçeğin güvenilirliği Cronbach Alfa değerleri hesaplanarak incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar aşağıdaki tablo 2’de gösterilmiştir.

²⁵ Ahmet Erol ve Asiye İvrendi, “4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeğinin Geliştirilmesi (Anne Formu)”, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44(44), (2018): 178-195.

²⁶ Evren Karabulut Demir ve Gül Şendil, “Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ)”, *Türk Psikoloji Yazıları*, 11 (21), (2008): 15-25.

Boyut	Madde sayısı	Cronba Alfa
Koruyucu tutum	9	0.82
Otoriter tutum	11	0.74
İzin verici tutum	9	0.71
Demokratik tutum	17	0.78
Ölçeğin geneli	46	0.77

Tablo 2. Ebeveyn Tutum Ölçeğine Ait Cronbach Alfa Katsayıları

Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmanın genel amacı kapsamında, araştırmada yer alan annelerin ebeveyn tutumlarının ve annelerin algılarına göre çocukların öz düzenleme becerilerinin düzeylerini ölçmek için ortalama, standart sapma, en büyük ve en küçük değer gibi betimsel istatistikler hesaplanarak yorumlanmıştır. Ebeveyn tutum ölçeğinden ve öz düzenleme becerileri ölçeğinden toplanan puanları; çocuğun cinsiyeti, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, sosyo ekonomik durum ve çocuğun okul öncesi eğitim süresi değişkenlerine göre karşılaştırarak nedensel bir yaklaşım ortaya koymak için parametrik analiz tekniklerinden faydalanılmıştır.

Parametrik analiz teknikleri kullanılmadan önce karşılanması gereken varsayımlar kontrol edilmiştir. Bu doğrultuda öncelikle veri setinde normal dağılımın gerçekleşmesini engelleyen uç değerlerin bulunup bulunmadığı incelenmiştir. Kutu grafikleri oluşturularak bu durum incelenmiştir. Elde edilen grafikler veri setinde uç değerlerin yer almadığını belirtmiştir. Bir sonraki adımda Öz-Düzenleme Becerileri ve Ebeveyn Tutumu Ölçeklerinden elde edilen puanlara ait çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanarak normal dağılım varsayımı test edilmiştir. Çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 1 aralığında bulunması normal dağılım için yeterli olduğu ifade

edilmiştir.²⁷ Elde edilen değerlerin belirtilen aralıkta yer aldığı, normal dağılım varsayımının karşılandığı anlaşılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın amacı doğrultusunda araştırmaya katılımı sağlanan annelerin Öz Düzenleme Becerileri ve Ebeveyn Tutum Ölçeklerinden almış olduğu puanlar analiz edilmiştir. Analiz sonuçları çizelgeler halinde özetlenmiş ve açıklanmıştır.

Değişken	Çocuğun cinsiyeti	N	\bar{X}	Ss	t	Sd	p
Dikkat	Kız	44	4.08	0.50	1.82	98	0.07
	Erkek	56	3.88	0.60			
Çalışma belleği	Kız	44	4.64	0.38	0.53		0.59
	Erkek	56	4.60	0.38			
Engelleyici kontrol-duygu	Kız	44	4.03	0.61	1.04		0.30
	Erkek	56	3.91	0.59			
Engelleyici kontrol-davranış	Kız	44	3.39	0.82	1.15		0.25
	Erkek	56	3.21	0.74			
Genel öz-düzenleme becerisi	Kız	44	4.07	0.44	1.65		0.10
	Erkek	56	3.93	0.39			

Tablo 3. Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Çocuğun Cinsiyetine Göre Karşılaştırılması

Tablo 3 incelendiğinde, dikkat, çalışma belleği, engelleyici kontrol-duygu, engelleyici kontrol-davranış ve genel öz-düzenleme becerisi puan ortalamalarında çocuğun cinsiyetine bağlı manidar bir farklılık gözlenmemiştir ($p>0.05$). Anne algısına göre, kız ve erkek çocukların; dikkat, çalışma belleği, engelleyici kontrol-duygu, engelleyici kontrol-davranış ve genel öz-düzenleme becerileri benzer düzeydedir.

²⁷Darren George and Paul Mallery, *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*, 17.0 Update (10a ed.) Boston: Pearson, 2010, 188.

Değişken	Çocuğun cinsiyeti	N	\bar{X}	Ss	t	Sd	p
Demokratik tutum	Kız	44	1.56	0.31	-0.45	98	0.66
	Erkek	56	1.59	0.41			
Otoriter tutum	Kız	44	4.24	0.36	1.20		0.23
	Erkek	56	4.14	0.44			
Koruyucu tutum	Kız	44	2.23	0.70	0.02		0.98
	Erkek	56	2.22	0.61			
İzin verici tutum	Kız	44	3.90	0.60	0.26		0.80
	Erkek	56	3.88	0.44			

Tablo 4. Ebeveyn Tutum Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Çocuğun Cinsiyetine Göre Karşılaştırılması

Tablo 4 incelendiğinde, demokratik, otoriter, koruyucu ve izin verici tutum puan ortalamalarında çocuğun cinsiyetine bağlı manidar bir farklılık gözlenmemiştir ($p>0.05$). Kız ve erkek çocuklara gösterilen demokratik, otoriter, koruyucu ve izin verici ebeveyn tutumlarının benzer düzeyde olduğu anlaşılmıştır.

Değişken		Anne eğitim durumu	N	\bar{X}	Ss	F	p	Post-hoc
Dikkat	1.	İlkokul & ortaokul	41	3.93	0.54	0.14	0.87	-
	2.	Lise	40	3.97	0.59			
	3.	Üniversite +	19	4.02	0.59			
Çalışma belleği	1.	İlkokul & ortaokul	41	4.42	0.33	14.38	0.00	3>1, 3>2; 2>1
	2.	Lise	40	4.68	0.37			
	3.	Üniversite +	19	4.91	0.29			
Engelleyici kontrol- duygu	1.	İlkokul & ortaokul	41	3.77	0.57	4.01	0.02	3>1; 2>1
	2.	Lise	40	4.10	0.52			
	3.	Üniversite +	19	4.11	0.69			
Engelleyici kontrol- davranış	1.	İlkokul & ortaokul	41	3.05	0.64	4.34	0.02	3>1
	2.	Lise	40	3.36	0.88			
	3.	Üniversite +	19	3.64	0.70			
Genel öz-düzenleme	1.	İlkokul & ortaokul	41	3.84	0.30	6.08	0.00	3>1
	2.	Lise	40	4.06	0.45			
	3.	Üniversite +	19	4.19	0.44			

Tablo 5. Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Anne Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması

Tablo 5 incelendiğinde, dikkat becerisi puan ortalamalarında annenin eğitim durumuna bağlı manidar bir farklılık gözlenmemiştir ($p>0.05$). Bununla birlikte, çalışma belleği, engelleyici kontrol-duygu, engelleyici kontrol-davranış ve genel öz-düzenleme becerisi puan ortalamalarında çocuğun annenin eğitim durumuna bağlı manidar bir farklılık gözlenmiştir ($p<0.05$). Genel olarak annesi lisans ve lisansüstü eğitim mezunu olan çocukların; çalışma belleği, engelleyici kontrol-duygu, engelleyici kontrol-davranış ve genel öz-düzenleme beceri puanları daha yüksek, annesi ilkokul ve ortaokul mezunu olan çocukların beceri puanları ise daha düşük bulunmuştur.

Değişken		Anne eğitim durumu	N	\bar{X}	Ss	F	p	Post-hoc
Demokratik tutum	1.	İlkokul & ortaokul	41	1.36	0.21	31.86	0.00	3>1, 3>2; 2>1
	2.	Lise	40	1.60	0.30			
	3.	Üniversite +	19	2.00	0.40			
Otoriter tutum	1.	İlkokul & ortaokul	41	4.31	0.38	3.83	0.02	1>3
	2.	Lise	40	4.13	0.37			
	3.	Üniversite +	19	4.03	0.48			
Koruyucu tutum	1.	İlkokul & ortaokul	41	2.03	0.65	6.04	0.00	3>1
	2.	Lise	40	2.23	0.64			
	3.	Üniversite +	19	2.63	0.49			
İzin verici tutum	1.	İlkokul & ortaokul	41	3.88	0.51	0.06	0.94	-
	2.	Lise	40	3.89	0.55			
	3.	Üniversite +	19	3.92	0.49			

Tablo 6. Ebeveyn Tutum Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Anne Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması

Tablo 6 incelendiğinde, izin verici tutum puan annenin eğitim durumuna bağlı manidar bir farklılık gözlenmemiştir ($p>0.05$). Diğer yandan, demokratik, otoriter ve koruyucu tutum puan ortalamalarında anneni eğitim durumuna bağlı manidar bir farklılık gözlenmiştir ($p<0,05$). Genel olarak, lisans ve lisansüstü mezunu annelerin demokratik ve koruyucu ebeveyn tutum puanları daha yüksek bulunmuştur. İlkokul ve ortaokul mezunu annelerin ise otoriter ebeveyn tutum puanları daha yüksektir.

Değişken	Okul öncesindeki eğitim yılı	N	\bar{X}	Ss	F	p	Post-hoc
Dikkat	1. yıl	67	3.92	0.58	1.59	0.21	-
	2. yıl	26	3.99	0.52			
	3. yıl	7	4.31	0.58			
Çalışma belleği	1. yıl	67	4.53	0.39	7.85	0.00	3>1
	2. yıl	26	4.76	0.29			
	3. yıl	7	4.97	0.08			
Engelleyici kontrol-duygu	1. yıl	67	3.87	0.62	2.64	0.08	-
	2. yıl	26	4.17	0.45			
	3. yıl	7	4.09	0.68			
Engelleyici kontrol-davranış	1. yıl	67	3.16	0.78	4.61	0.01	3>1
	2. yıl	26	3.39	0.67			
	3. yıl	7	4.04	0.74			
Genel öz-düzenleme becerisi	1. yıl	67	3.91	0.41	5.87	0.00	3>1
	2. yıl	26	4.11	0.32			
	3. yıl	7	4.36	0.47			

Tablo 7. Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Çocuğun Okul Öncesi Eğitim Süresine Göre Karşılaştırılması

Tablo 7 incelendiğinde, dikkat ve engelleyici kontrol-duygu becerisi puan ortalamalarında çocuğun aldığı okul öncesi eğitim süresine bağlı manidar bir farklılık gözlenmemiştir ($p>0.05$). Diğer yandan, çalışma belleği, engelleyici kontrol-davranış ve genel öz-düzenleme becerisi puan ortalamalarında çocuğun aldığı okul öncesi eğitim süresine bağlı manidar bir farklılık gözlenmiştir ($p<0.05$). Genel olarak okul öncesi eğitimde üçüncü yılının içinde olan çocukların; çalışma belleği, engelleyici kontrol-davranış ve genel öz-düzenleme beceri puanları daha yüksek, okul öncesi eğitimde birinci yılının içinde olan çocukların beceri puanları ise daha düşük bulunmuştur.

Değişken	Okul öncesindeki eğitim yılı	N	\bar{X}	Ss	F	p	Post-hoc
Demokratik tutum	1. yıl	67	1.49	0.33	15.08	0.00	3>1, 3>2
	2. yıl	26	1.66	0.30			
	3. yıl	7	2.17	0.39			
Otoriter tutum	1. yıl	67	4.21	0.40	1.93	0.15	-
	2. yıl	26	4.20	0.39			
	3. yıl	7	3.90	0.49			
Koruyucu tutum	1. yıl	67	2.26	0.68	1.34	0.27	-
	2. yıl	26	2.08	0.53			
	3. yıl	7	2.49	0.77			
İzin verici tutum	1. yıl	67	3.90	0.54	0.35	0.70	-
	2. yıl	26	3.90	0.48			
	3. yıl	7	3.73	0.45			

Tablo 8. Ebeveyn Tutum Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Çocuğun Okul Öncesi Eğitim Süresine Göre Karşılaştırılması

Tablo 8 incelendiğinde, otoriter, koruyucu ve izin verici tutum puan ortalamalarında çocuğun aldığı okul öncesi eğitim süresine bağlı manidar bir farklılık gözlenmemiştir ($p>0.05$). Diğer yandan, demokratik tutum puan ortalamalarında çocuğun aldığı okul öncesi eğitim süresine bağlı manidar bir farklılık gözlenmiştir ($p<0.05$). Çocuğu okul öncesi eğitimde üçüncü yılında olan annelerin demokratik tutum puanları, çocuğu okul öncesi eğitim ikinci ve birinci yılında olan annelerin tutum puanlarına göre daha yüksek bulunmuştur.

Değişken		Sosyo-ekonomik durum	N	\bar{X}	Ss	F	p	Post-hoc
Dikkat	1.	Düşük	47	3.89	0.53	2.86	0,6	-
	2.	Orta	31	4.16	0.54			
	3.	Yüksek	22	3.85	0.61			
Çalışma belleği	1.	Düşük	47	4.53	0.38	4.41	0.01	3>1
	2.	Orta	31	4.62	0.39			
	3.	Yüksek	22	4.81	0.31			
Engelleyici kontrol-duygu	1.	Düşük	47	3.89	0.57	0.58	0.56	-
	2.	Orta	31	4.02	0.66			
	3.	Yüksek	22	4.03	0.57			
Engelleyici kontrol-davranış	1.	Düşük	47	3.19	0.78	0.63	0.53	-
	2.	Orta	31	3.37	0.90			
	3.	Yüksek	22	3.36	0.57			
Genel öz-düzenleme becerisi	1.	Düşük	47	3.91	0.40	1.85	0.16	-
	2.	Orta	31	4.08	0.44			
	3.	Yüksek	22	4.04	0.37			

Tablo 9. Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Sosyo-Ekonomik Duruma Göre Karşılaştırılması

Tablo 9 incelendiğinde, dikkat, engelleyici kontrol-duygu, engelleyici kontrol-davranış ve genel öz-düzenleme becerisi puan ortalamalarında sosyo-ekonomik duruma bağlı manidar bir farklılık gözlenmemiştir ($p>0.05$). Diğer yandan, çalışma belleği puan ortalamalarında sosyo-ekonomik duruma bağlı manidar bir farklılık gözlenmiştir ($p<0.05$). Sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan ailelerin çocuklarının çalışma belleği beceri, sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan ailelerin çocuklarınınkine göre daha yüksektir.

Değişken		Sosyo-ekonomik durum	N	\bar{X}	Ss	F	p	Post-hoc
Demokratik tutum	1.	Düşük	47	1.45	0.25	12.93	0.00	3>1, 3>2
	2.	Orta	31	1.57	0.35			
	3.	Yüksek	22	1.88	0.43			
Otoriter tutum	1.	Düşük	47	4.23	0.42	4.18	0.02	1>3; 2>3
	2.	Orta	31	4.26	0.37			
	3.	Yüksek	22	3.97	0.37			
Koruyucu tutum	1.	Düşük	47	2.09	0.67	4.00	0.02	3>1
	2.	Orta	31	2.20	0.57			
	3.	Yüksek	22	2.55	0.64			
İzin verici tutum	1.	Düşük	47	3.82	0.57	0.96	0.38	-
	2.	Orta	31	3.99	0.48			
	3.	Yüksek	22	3.90	0.43			

Tablo 10. Ebeveyn Tutum Ölçeğinden Elde Edilen Puanların Sosyo-Ekonomik Duruma Göre Karşılaştırılması

Tablo 10 incelendiğinde, izin verici tutum puan ortalamalarında sosyo-ekonomik duruma bağlı manidar bir farklılık gözlenmemiştir ($p>0.05$). Diğer yandan, demokratik, otoriter ve koruyucu tutum puan ortalamalarında sosyo-ekonomik duruma bağlı manidar bir farklılık gözlenmiştir ($p<0.05$). Genel olarak, sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan ailelerde annelerin demokratik ve koruyucu ebeveyn tutumları daha yüksektir. Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan ailelerde ise annelerin otoriter ebeveyn tutumları daha yüksek bulunmuştur.

Sonuç

Elde edilen betimsel bulgular, annelerin otoriter ve izin verici ebeveyn tutumlarını daha çok benimsediği, demokratik ve koruyucu tutumları ise daha az benimsediğini göstermiştir.²⁸ Literatürde ebeveyn tutumlarının anne babanın mesleği, öğrenim düzeyi, kardeş sayısı, çocuğun doğum sırası gibi birçok faktörden etkilendiği ifade edilmiştir.²⁹ Bu doğrultuda araştırmaya katılan annelerin demografik ve kültürel özellikleri ebeveyn tutumları üzerinde etkili olduğu düşünülebilir. Alan yazında yapılan araştırmalar da bu sonucu destekler niteliktedir. Bazı araştırmalarda ebeveynlerin daha çok demokratik tutumlara sahip olduğu,³⁰ bazı araştırmalarda ise ebeveynlerin aşırı koruyucu ve otoriter tutumlara sahip olduğu raporlanmıştır. Araştırmada elde edilen bir diğer sonuç kız ve erkek çocukların; dikkat, çalışma belleği, engelleyici kontrol-duygu, engelleyici kontrol-davranış ve genel öz-düzenleme becerileri arasında manidar bir farkın bulunmamasıdır. Araştırmada elde edilen bir diğer önemli sonuç, kız ve erkek çocuklara gösterilen demokratik, otoriter, koruyucu ve izin verici ebeveyn tutumlarının benzer düzeyde olduğudur. Ebeveyn tutumları çocuğun cinsiyetine göre farklılaşmamıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, eğitim düzeyi yüksek anne ve babanın çocuklarının çalışma belleği, engelleyici kontrol-duygu, engelleyici kontrol-davranış ve genel öz-düzenleme becerileri daha yüksektir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, genel olarak, lisans ve lisansüstü mezunu ebeveynlerin demokratik ve koruyucu ebeveyn tutumları, ilkökul ve ortaokul mezunu ebeveynlerinkine göre daha yüksek bulunmuştur. Ulaşılan bir diğer sonuca göre, okul öncesi eğitime devam etme süresi daha fazla olan çocukların; çalışma belleği, engelleyici kontrol-davranış ve genel öz-düzenleme becerileri daha yüksektir. Okul öncesi eğitime devam etme süresi arttıkça çocukların öz-düzenleme becerileri de artış göstermiştir.

²⁸ Deniz Şanlı ve Candan Öztürk, ‘‘Anne Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları ve Tutumlar Üzerine Kültürün Etkisi’’, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 8(4),(2015): 240-246.

²⁹Ruth N. Lopez Turley, ‘‘Are Children of Young Mothers Disadvantaged because of Their Mother’s Age or Family Background?’’, *Child Development*, 74 (2), (2003): 465-474.

³⁰Ayşe Günel, ‘‘Farklı Anne Baba Tutumlarının Okul Öncesi Eğitim Çağındaki Çocukların Özgüven Duygusunun Gelişimine Etkisi’’, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, 2017, 41-45.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, gelir düzeyi yüksek olan ailelerin çocuklarının; çalışma belleği ile ilgili öz-düzenleme becerisi, gelir düzeyi düşük olan ailelerin çocuklarınıninkine göre daha yüksektir. Elde edilen bir diğer bulguya göre, genel olarak, gelir düzeyi yüksek olan ailelerde annelerin demokratik ve koruyucu ebeveyn tutumları daha yüksektir. Sosyoekonomik düzeyi düşük olan ailelerde ise annelerin otoriter ebeveyn tutumları daha yüksek bulunmuştur. Elde edilen bulgulara göre, annelerin demokratik ve koruyucu ebeveyn tutumları arttıkça çocukların çalışma belleği becerisi yükselmektedir. Annelerin demokratik tutumları arttıkça çocukların engelleyici kontrol-davranış ve genel öz-düzenleme becerisi yükselmektedir. Sonuç olarak, cinsiyet değişkeni haricinde, anne ve babanın eğitim durumu, sosyoekonomik düzey, okul öncesi eğitime ayrılan süre değişkenlerinin her birinin çocukların öz-düzenleme becerisi ve ebeveyn tutumları üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, ebeveyn tutumlarından sadece demokratik ve otoriter tutumun öz-düzenleme becerisi üzerinde etkili olduğu anlaşılmıştır. Demokratik tutum arttıkça öz-düzenleme becerisi artmakta, otoriter tutum arttıkça öz-düzenleme becerisi azalmaktadır.

Kaynaklar

BÜYÜKÖZTÜRK, S., KILIÇ ÇAKMAK, E., AKGÜN, O. E., KARADENİZ, S. ve DEMİREL, F., *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi, 2008.

ÇAĞLAYAN, T., *Ebeveyn Tutumları*, Ankara: Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Servisi, 2007.

EKE, K., ‘Okul öncesi dönemdeki çocukların öz düzenleme becerileri ile anne-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi’, *International Congress of Eurasian Social Sciences*, (2017): 8 -28.

EROL, A. ve İVRENDİ, A., ‘4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeğinin Geliştirilmesi (Anne Formu)’, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44(44), (2018): 178-195.

ERSOY, Ö. ve ŞAHİN, F., ‘0-6 Yaş Döneminde Anne-Baba Eğitiminin Önemi’, *Mesleki Eğitim Dergisi*, 1(1), (1999): 58-62.

GEORGE, D. and MALLERY, M., *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*, 17.0 Update (10a ed.) Boston: Pearson, 2010.

GÜNALP, A., ‘Farklı Anne Baba Tutumlarının Okul Öncesi Eğitim Çağındaki Çocukların Özgüven Duygusunun Gelişimine Etkisi’, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya Selçuk Üniversitesi, 2017.

HOFMANN, W., SCHMEICHEL, B. J. and BADDELEY, A. D., ‘Executive Functions and Self- Regulation’, *Trends in Cognitive Sciences*, 16, (2012): 174-180.

İVRENDİ, A., ‘Choice driven peer play, self-regulation and number sense’, *European Early Childhood Education Research Journal*, 24(6), (2016): 895-906.

KAPLAN, N., *Çocuk Yetiştirme Tarzları Anne- Baba Tutumları*, Aydın: Aydın İl Emniyet Müdürlüğü Rehberlik ve Psikolojik Danışma Büro Amirliği, 2015.

KARABULUTDEMİR, E. ve ŞENDİL, G., ‘‘Ebeveyn tutum ölçeği (ETÖ)’’,
Türk Psikoloji Yazıları, 11(21), (2008):15-25.

KOLHATKAR, G. and BERKOWITZ, C., ‘‘Cultural considerations and child
maltreatment in search of universal principles’’, *Pediatric Clinics of North America*, 61,
(2014):1007-1022.

KOPP, C. B., ‘‘Antecedents of Self-Regulation: A Developmental Perspective’’,
Developmental Psychology, 18, (1982):199–214.

LOPEZ TURLEY, N. R., ‘‘Are Children of Young Mothers Disadvantaged
Because of Their Mother’s Age or Family Background?’’, *Child Development*, 74 (2),
(2003):465-474.

MCCLELLAND, M. M., ACOCK, A. C. and MORRISON, F. J., ‘‘The Impact
of Kindergarten Learning-Related Skills on Academic Trajectories at the End of
Elementary School’’, *Early Childhood Research Quarterly*, 21(4), (2006):471– 490.

ÖZBEY, Ç.,*Çocuk Sorunlarına Yapıcı Çözümler*, İstanbul: İnkılâp Kitabevi,
2004.

POYRAZ, M., ‘‘Babaların Babalık Rolünü Algılamalarıyla Kendi
Ebeveynlerinin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi’’, Yüksek Lisans Tezi, Gazi
Üniversitesi, 2007.

RECEBOV, R., ‘‘Algılanan Ana-Baba Davranışları (Kültürlerarası Bir
Karşılaştırma)’’, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, 2000.

ROTHBAUM, F., POTT, M., AZUMA, H., MIYAKE, K. and WEISZ, J., ‘‘The
Development of Close Relationship in Japan and the United States: Paths of Symbiotic
Harmony and Generative Tension’’, *Child Development*, 71, (2000):1121-1142.

SINGER, B. D. and BASHIR, A. S., ‘‘What Are Executive Functions and Self-
Regulation and What Do They Have to Do with Language-Learning Disorders?’’,
Language, Speech, and Hearing Services in Schools, 30, (1999):265-273.

SUCHODOLETZ, A., TROMMSDORFF, G. and HEIKAMP, T., ‘‘Linking
Maternal Warmth and Responsiveness to Children’s Self-Regulation’’, *Social
Development*, 20(3): (2011):486-503.

ŞANLI, D. ve ÖZTÜRK, C., “Anne babaların çocuk yetiştirme tutumları ve tutumlar üzerine kültürün etkisi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 8(4), (2015): 240-246.

YAVUZER, H. *Ana-baba ve çocuk*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 2001.

YAVUZER, H., *Çocuk psikolojisi*, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 2005.

YAVUZER, H., *Çocuk Psikolojisi*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1997.

YILDIRIM, Z., “İstanbul Bölgesi 0-3 Yas Grubundaki Çocuklarda Anne Yoksunluğunun Çocuğun Büyüme-Gelişimi Üzerine Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1985.

YILMAZ, H., *Sevgili Anne ve Babacığım Lütfen Bu Kitabı Okur Musunuz?*, Konya: Çizgi Kitabevi, 2002.

YÖRÜKOĞLU, A., *Çocuk Ruh Sağlığı*, İstanbul: Özgür Yayınları, 1996.